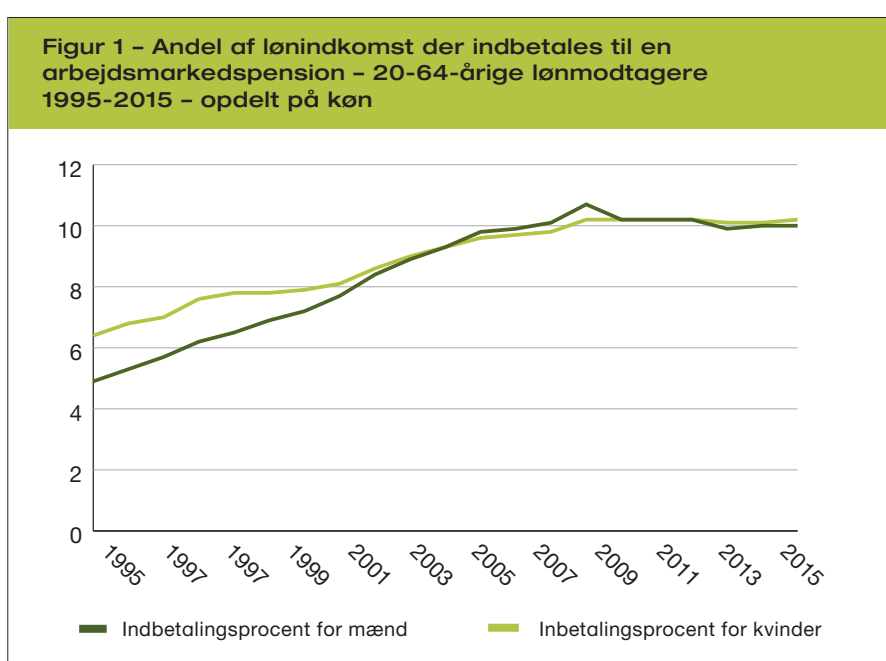

Mænd har indhentet kvinders pensionsforspring

”Mænd sparer en større andel af deres løn op til pension” – det er den almene opfattelse. Men faktisk er det ikke tilfældet. Det er lige omvendt. Først i 2005 indbetalte mænd på det organiserede arbejdsmarked i gennemsnit den samme andel af deres løn til pension som kvinder. Før det var det kvinderne, der sparede den største andel op. Det viser en analyse fra ATP.

Det skyldes især, at en relativt større andel mænd har været ansat som ufaglærte eller faglærte på det private arbejdsmarked, hvor man først begyndte at opbygge arbejdsmarkedspensioner i slutningen af 1980'erne.

Arbejdsmarkedets parter og Schlüter-regeringen indgik i 1987 en aftale – Fælleserklæringen - om at etablere arbejdsmarkedspensioner for de 2/3 af lønmodtagerne, der endnu ikke havde en arbejdsmarkedspension. Det førte til, at LO og DA ved overenskomstforhandlingerne i 1989 og 1991 vedtog den praktiske opbygning af de nye arbejdsmarkedspensioner. I 1989 kom først de ufaglærte på det offentlige arbejdsmarked med og i 1991 både de faglærte og de ufaglærte på det private arbejdsmarked. Pensionsudsigterne blev dermed forbed-

Note: Kun personer der indbetalte til en arbejdsmarkedspension, og som ikke var tjenestemænd.

Kilde: ATP's beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik 2018.

ret ganske markant for disse grupper, og da grupperne bestod af mere end 65 pct. mænd, fik mændene et relativt større løft af de nye arbejdsmarkedspensioner end kvinderne.

Resultatet var i 1995 – otte år efter Fælleserklæringen – at mændene i gennem-

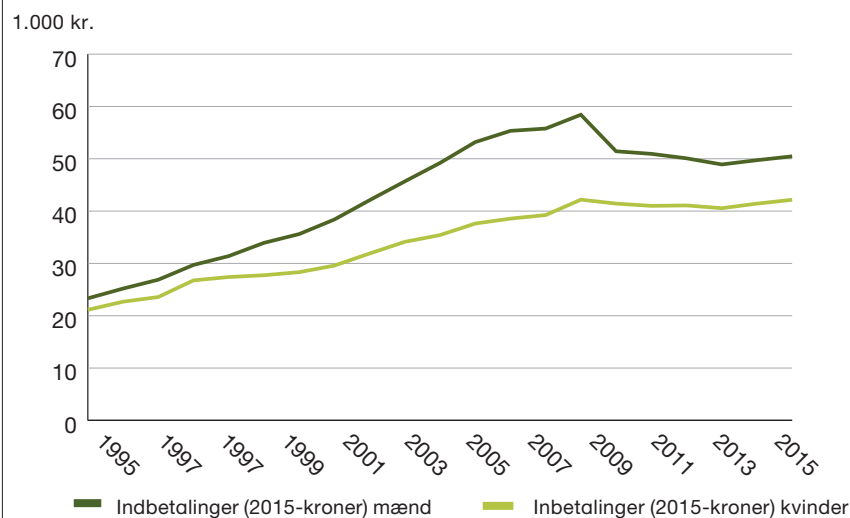
snit indbetalte 4,8 pct. af deres løn til en arbejdsmarkedspension, mens kvinderne indbetalte 6,4 pct. På det tidspunkt havde opbygningen været i gang i 4-6 år, og en del af forskellen imellem kønnene på indbetalinger var således allerede indsnævret.

Forskellen mellem kvindernes og mændenes indbetalingsprocent fortsatte med at indsnævres, som det ses i figur 1, og i 2005 indhentede mændene kvinderne og fik endda et lille forspring de efterfølgende år. Mændenes lille forspring fortsatte frem til 2010, hvor indbetalingsprocenterne igen kom på niveau, og der har de været lige siden. Årsagen til, at mændene overhalede kvinderne en smule fra 2006-2009, er, at mænd i højere grad er ansat i den private sektor, hvor brugen af ratepensionsindbetalinger på det tidspunkt var mere udbredt.

”Analysen viser, at indførelsen af arbejdsmarkedspensioner har øget mænds pensionsopsparing relativt mere end kvindernes, og de er dermed kommet op på kvindernes indbetalingsniveau,” siger analysechef i ATP Michael Jørgensen, og han fortsætter:

”Fælleserklæringen vil derfor medvirke til, at ufaglærte og faglærte mænd i den private sektor i fremtiden opnår dækningsgrader, der minder mere om deres kvindelige modstykke i den offentlige sektor, når de når pensionsalderen”.

Figur 2 - Kvinder og mænds gennemsnitlige indbetalinger til en arbejdsmarkedspension i 2015-kroner - 20-64-årige lønmodtagere - 1995-2015 - opdelt på køn

Note: Kun personer der indbetalte til en arbejdsmarkedspension, og som ikke var tjenestemænd.

Kilde: ATP's beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik 2018.

Mænd indbetaler flest kroner

Selvom mændene historisk har indbetalt en mindre andel af deres løn til pension end kvinderne, så indbetalte mændene allerede fra midten af 1990'erne i gennemsnit mere til en arbejdsmarkeds-

pension – målt i kroner – end kvinderne, som det ses i figur 2. Det hænger sammen med, at mændenes gennemsnitlige lønindkomster har været noget højere end kvindernes i hele perioden, og lønforskellen har været nogenlunde konstant i perioden.

Vælger man i stedet at inddrage alle former for pensionsindbetalinger – dvs. inklusive de individuelle pensionsindbetalinger og ATP – så overhalede mændenes indbetalingsprocent kvindernes i 2004 (figur og tal ikke vist her). I den opgørelse holder mændene deres forspring frem til og med 2013, hvorefter mænd og kvinder i gennemsnit indbetalte nogenlunde samme andel af deres bruttoindkomst til pension.

En af de primære årsager til, at mændene samlet set overhalede kvinderne i en årrække, var, at mændene i højere grad end kvinderne benyttede sig af muligheden for at indbetale ekstra til ratepensioner og individuelle pensioner. Men i takt med at der blev indført loft over ra-

Sådan har vi regnet

Analysen dækker de 20-64-årige personer, der i 1995-2015 var kategoriseret som primære lønmodtagere (ekskl. topledere), havde et kendt uddannelsesniveau, indbetalte mere end 0 pct. af lønnen til en arbejdsmarkedspension, og som ikke var tjenestemænd. 1995 er det første tilgængelige data-år når det gælder indbetalingsdata, og når variabelen sektor indgår, så er 1997 det første tilgængelige data-år.

Ved beregningen af indbetalingsprocenten er de årlige indbetalinger til en arbejdsgiveradministreret pension blevet divideret med lønindkomsten i det pågældende år, og andelen er blevet afgrænset til at ligge mellem 0 og 50 pct.

Dækningsgraden refererer til forholdet mellem indkomsten som pensionist divideret med indkomsten som erhvervsaktiv.

Personer med en erhvervsfaglig uddannelse er defineret som ”faglærte”, og personer med en grundskoleuddannelse er defineret som ”ufaglærte”.

tepensionsindbetalinger i 2010 og 2012, og kapitalpensioner blev afløst af den mindre populære aldersopsparing, så nærmede indbetalingsniveauerne sig igen hinanden i 2013.

En anden vigtig årsag er, at når man kigger på de samlede indbetalinger til pension ift. den samlede bruttoindkomst, så trækker perioder uden for beskæfti-

gelse eller deltidsarbejde (med supplerende dagpenge) indbetalingsprocenten ned, fordi man indbetaler en mindre andel af sin indkomst til pension, når man modtager overførselsindkomster. Og da kvinder i højere grad end mænd modtager overførselsindkomster og arbejder på deltid, så trækker det kvindernes indbetalingsprocent mere ned i den type opgørelse.

Referencer:

Due, J. & Madsen, J.S. (2003): Fra magtkamp til konsensus – Arbejdsmarkeds-pensionerne og den danske model. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2003.

Jørgensen, M. (2007): Danskernes pensionsopsparinger – En deskriptiv analyse. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 07:21.

Opbygningen af arbejdsmarkedspensionerne

I 1940'erne begyndte nogle af de første arbejdsmarkedspensioner at se dagens lys. I 1946 blev Lægernes Pensionskasse oprettet, og i løbet af 1950'erne fulgte andre faggrupper inden for sundhedsområdet (det gjaldt fx fysioterapeuter, ergoterapeuter, sygeplejersker og sygehjælpere).

Indtil 1960'erne var det almindelig praksis at ansætte folk i staten og i det offentlige som tjenestemænd. I takt med den voldsomme udbygning af den offentlige sektor ønskede man imidlertid at reducere antallet af tjenestemandsansættelser til fordel for en mere fleksibel ansættelsesordning. I perioden 1954-1961 blev der således oprettet pensionskasser for civilingeniørerne, magistrene, juristerne og økonomerne, hvorved flere akademikergrupper også blev dækket ind. Senere i 1960'erne fulgte finanssektoren, resten af sundhedssektoren og det øvrige offentlige funktionærområde. I 1970'erne begyndte en række kommuner at tegne pensionsordninger for de kontoransatte funktionærer under LO.

I slutningen af 1980'erne stod store dele af det private arbejdsmarked og dele af de LO-organiserede offentligt ansatte – i alt ca. to tredjedele af arbejdsstyrken – uden en arbejdsmarkedspension. Det var især ufaglærte på det private og offentlige arbejdsmarked samt faglærte på det private arbejdsmarked, der ikke var omfattet af en arbejdsmarkedspension.

Derfor fremlagde LO i 1985 et forslag til en pensionsreform, som i 1987 udmøntede sig i Fælleserklæringen. Fælleserklæringen sørgede for, at der blev opbygget arbejdsmarkedspensioner for store dele af de grupper, der endnu ikke var omfattet af en arbejdsmarkedspension. Det var dog først under overenskomstforhandlingerne i 1989 og i 1991, at man vedtog opbygningen af de nye arbejdsmarkedspensioner. I 1989 gjaldt det de ufaglærte i den offentlige sektor, og i 1991 gjaldt det både de faglærte og de ufaglærte i den private sektor. Pensionsbidragene var i starten meget beskedne – kun 0,9 pct. af lønnen (1993). I løbet af 1990'erne og starten af det nye årtusinde blev ordningerne udbygget, og bidragsprocenten nåede i 2009 op på 12 pct., som var målsætningen for de "nye" ordninger.